

EUROPEAN POLICY BRIEF

Cercetarea care a condus la aceste rezultate a fost finanțată prin programul de cercetare și inovare al Uniunii Europene Horizon 2020 în temeiul acordului de finanțare nr. 649263.

"Autorul este singurul responsabil pentru conținutul său; acesta nu reprezintă opinia Comisiei Europene și Comisia nu este responsabilă pentru orice posibilă utilizare a datelor pe care le

MOVE

MAPAREA MOBILITĂȚII - CĂI, INSTITUȚII ȘI EFECTE STRUCTURALE ALE MOBILITĂȚII TINERILOR

Prima sinteză cu recomandări de politici rezultată din proiectul MOVE se concentrează asupra aspectelor relevante de analiza secundară macro-economică privind mobilitatea europeană a tinerilor, precum și a factorilor care facilitează și a celor care restricționează mobilitatea tinerilor, așa cum reies din studiile de caz calitative ale diferitelor tipuri de mobilitate.

Aprilie 2017

conține."

INTRODUCERE

MOVE studiază mobilitatea tinerilor în Europa printr-o abordare multi-metodică, analizând modalitățile de îmbunătățire a condițiilor de mobilitate și modul de reducere a impactului negativ. Principalele întrebări ale cercetării sunt: Cum poate fi mobilitatea bună pentru dezvoltarea atât socio-economică cât și individuală a tinerilor? Care sunt factorii care încurajează/descurajează această mobilitate benefică?

Această sinteză cu recomandări de politici se bazează pe rezultate selectate din analiza secundară a datelor macro și pe primele informații obținute în cadrul studiilor de caz. În ceea ce privește analiza datelor macro, sunt abordate două probleme majore: în primul rând, disponibilitatea generală insuficientă a datelor și, în al doilea rând, beneficiile inegale ale mobilității pentru statele membre ca urmare a diferențelor specifice regionale și naționale. Analiza calitativă evidențiază marea varietate a obiectivelor și nevoilor tinerilor în contextul unor domenii de mobilitate foarte diferite. Acest document de sinteză se axează în special pe problematica factorilor care facilitează și a celor care împiedică experiențe individuale de mobilitate satisfăcătoare.

Analizele noastre indică faptul că sunt necesare răspunsuri diferențiate ale programelor de mobilitate, adaptate la situațiile economice ale statelor membre (în ceea ce privește constatările cantitative ale analizei datelor secundare) și la diferitele nevoi și scopuri individuale ale tinerilor (în ceea ce privește constatările calitative). Deoarece perspectivele ambelor abordări de cercetare au fost conectate mai târziu în timpul derulării proiectului, constatările și recomandările sunt prezentate separat. O corelare coerentă a tuturor rezultatelor va fi subiectul unui al doilea Document de sinteză.

DOVEZI ȘI ANALIZE

Materialul care urmează se bazează pe o selecție de rezultate obținute în cadrul acestui proiect. În prezent, sunt în curs de desfășurare o serie de teoretizări bazate pe analize care vor aborda în profunzime înțelegerea mobilității tinerilor și a factorilor care o influențează. Concluziile analizelor calitative triangulare cu cele ale analizei datelor macro și ale analizei cantitativă vor reprezenta punctul de plecare pentru realizarea următorului Document de sinteză.

1. Calitatea și disponibilitatea datelor macro pentru Europa, privind mobilitatea tinerilor

Pentru a analiza mobilitatea europeană a tinerilor la nivel macro, s-a realizat o analiză secundară pentru toate țările UE28/EFTA pentru ultimul deceniu (2004-2013). Analiza s-a bazat pe un set unic de date macro și pe rezultatele obținute care răspund la întrebarea cercetării MOVE, cu accent pe relația dintre factorii macro și socio-economici și mobilitatea europeană a tinerilor.

Studiul a scos la iveală o lipsă masivă de date fiabile și accesibile referitoare la mobilitatea tinerilor, în țările partenere și în toată Europa:

- Datele privind migrația, accesibile gratuit, publicate de Eurostat, sunt disponibile numai pentru populația totală; nu există date disponibile gratuit referitoare la migrația tinerilor furnizate de Eurostat, deși astfel de date sunt solicitate în mod regulat de statele membre ale UE.
- Singurele date privind mobilitatea sunt cele referitoare la mobilitatea studenților, dar reprezintă doar un subgrup bine educat al tineretului european și exclude alte tipuri de mobilitate determinate de constrângeri și dificultăți economice. De asemenea, datele disponibile privind mobilitatea studenților nu sunt actualizate (în martie 2016, cele mai recente date disponibile se refereau la anul 2012).

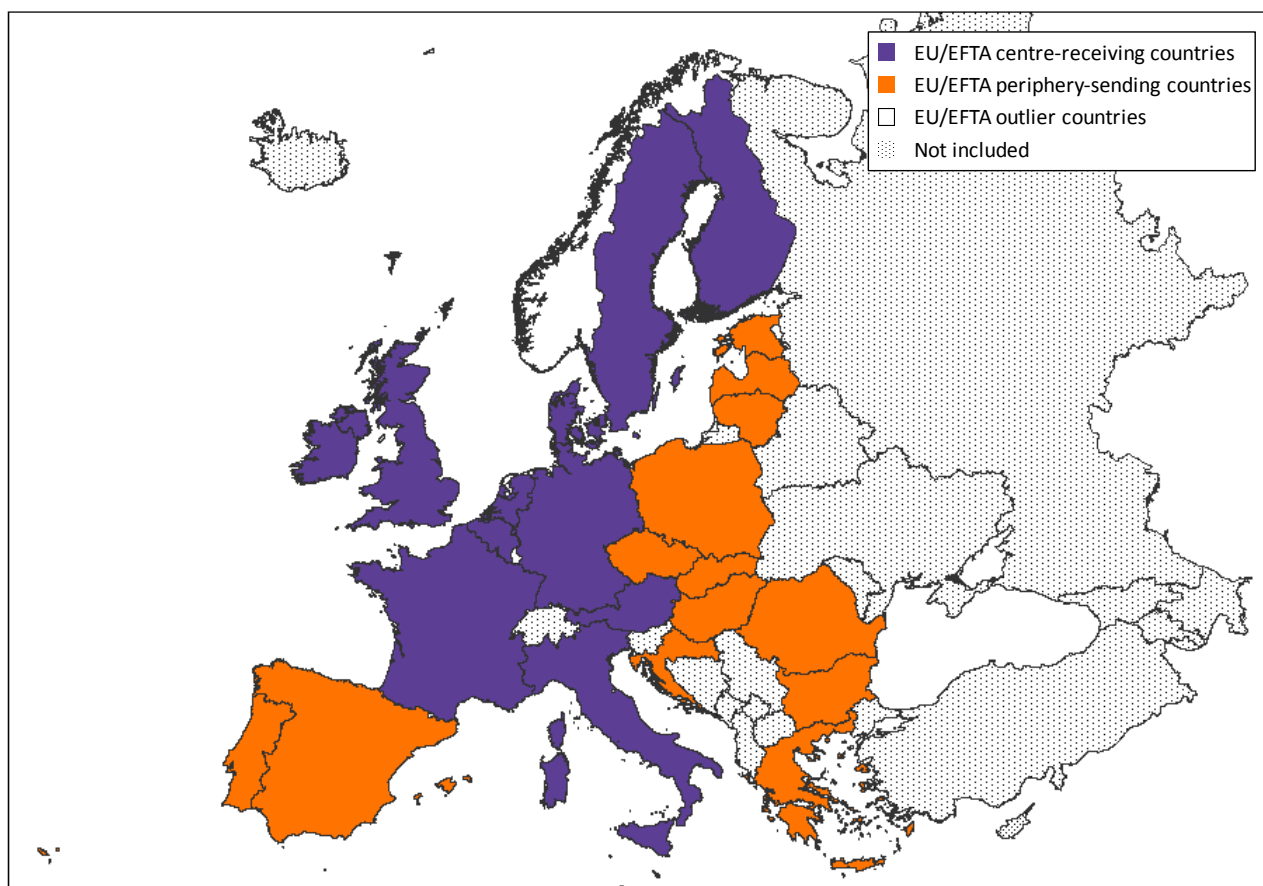
Astfel, pentru a furniza o bază de date unică, a fost creat un fișier general de utilizare științifică (MOVE-SUF) privind mobilitatea europeană a tinerilor, utilizând date agregate care provin din diferite seturi de date europene (fișiere anuale „Ancheta europeană a forței de muncă” [UE-LFS,] indicatori socio-economici ai Eurostat și ai OCDE). Cu toate acestea, lucrul cu fișierele UE-LFS a implicat numeroase provocări:

- date lipsă,
- fiabilitate limitată pentru unele țări,
- un proces de acces dificil și de lungă durată prin intermediul Eurostat și
- lipsa unui indicator fiabil de mobilitate a tinerilor. Indicatorul inclus referitor la studenții ce și-au terminat studiile are o valoare explicativă limitată. Prezența unor indicatori de mobilitate a tinerilor, de tipul „outgoing”, comparabili din punct de vedere calitativ cu indicatorii de mobilitate de tipul „incoming”, ar fi îmbogățit calitatea rezultatului.

2. Modelul centru-periferie

Un prim pas în detectarea tipologiilor referitoare la mobilitatea europeană a tinerilor pentru fiecare țară considerată în analiză, a constat în realizarea unei analize de tip cluster. Având în vedere motivațiile individuale, modelul centru-periferie (Wallerstein) ar putea fi confirmat utilizând macro-indicatori socio-economici. Analizele au evidențiat două grupuri principale (Fig. 1): 1) „statele centru” care primesc și 2) „statele periferie” care trimit, plus Luxemburg și Norvegia, care aparțin unui al treilea grup, reprezentând excepții. Grupurile corespund dezvoltării sociale și economice a statelor incluse (Fig.1) și sunt stabile în timp (2005-2013); cu excepția Spaniei care, din cauza crizei economice, a trecut dintr-un grup în alt grup, de la „centru” la „periferie”. În plus, diferențele socio-economice dintre grupuri au scăzut în perioada observată, ceea ce înseamnă că statele incluse au devenit mai omogene. Cu toate acestea, comparația indicatorilor de mobilitate pentru ambele grupuri arată că „statele centru”, care sunt de tipul „incoming”, înregistrează rate de mobilitate a tinerilor mai ridicate, iar diferența față de „statele periferie” este în creștere în perioada observată, în special în ceea ce privește imigrația pe termen lung, reflectând condițiile de viață mai bune în „statele centru” și exodul creierelor. Statele „centru” de tipul „incoming” înregistrează, de asemenea, rate mai mari de studenți care sosesc, această diferență reducându-se în timp. Rezultatele confirmă grupurile de țări pe baza macro-indicatorilor economici, sociali și legați de stat, cu datele macro prezentate privind mobilitatea tinerilor în Europa. În general, prin diferite forme de creștere a fluxurilor de mobilitate, se observă că atât Uniunea Europeană, cât și statele membre, facilitează libera circulație.

Fig.1: Grupuri de state

3. Tipologia macro a mobilității pentru statele UE/AELS

Rezultatele la nivel macroeconomic au arătat că numai anumite state europene beneficiază de mobilitate pe termen lung, care conduce la crearea unei valori economice mai mari, în timp ce alte

state pierd capital uman, mai ales atunci când tinerii cu înaltă calificare se mută în străinătate („brain drain”). În plus, economiile naționale profită de revenirea tinerilor care au dobândit competențe în străinătate. Cu toate acestea, modelul centru-periferie prezentat anterior nu cuprinde întreaga complexitate a fenomenului. Astfel, o tipologie de țară axată pe crearea și exploatarea mobilității capitalului uman a fost dezvoltată ca surplus, captând caracterul ambivalent al mobilității europene a tinerilor și complexitatea acesteia. Spre deosebire de modelul centru-periferie (bazat pe raționalități individuale), tipologia este axată pe raționalitățile colective ale statelor și include două dimensiuni:

- episoadele de mobilitate ce implementează sau exploatează în principal capitalul uman al tinerilor prin mobilitatea pe termen lung a acestora, mobilitatea studenților care pleacă sau mobilitatea tinerilor care se întorc și
- episoadele de mobilitate care în mare măsură creează capital uman în statele gazdă (dar care nu îl utilizează) sub forma mobilității pe termen scurt a tinerilor sau a mobilității studenților care sosesc. Aceste forme de mobilitate sunt benefice în special pentru statele de origine ale tinerilor.

O combinație a ambelor dimensiuni a dus la o tipologie unică a modelelor de stat. Aceasta indică dacă și în ce măsură un stat ar trebui să beneficieze de fluxurile de mobilitate a tinerilor în Europa. Prin urmare, fiecare stat a fost evaluat ținând cont de două dimensiuni: fie este un stat care crează mai mult sau mai puțin capital uman, fie este un stat care implementează și exploatează mai mult sau mai puțin capitalul uman (a se vedea Tab.1 și Fig.2). Tipologia s-a bazat pe analize descriptive ale indicatorilor agregați ai mobilității tinerilor, incluși în MOVE-SUF: 1) ratele generale de mobilitate a tinerilor (sosiri, plecări/întoarceri pe termen scurt) și 2) ratele de mobilitate ale studenților (sosire, plecare). Pentru a capta evoluțiile cele mai recente (de ex. criza economică), tabelul cu cele patru tipologii se bazează exclusiv pe date din perioada 2009-2012/13. Toate statele UE/EFTA au fost alocate unuia dintre cele patru tipuri, în funcție de scorurile medii ale fiecărui indicator de mobilitate inclus. În cazul unei variații mediane în timp, au fost decisive valorile mai recente. Cu toate acestea, unele state nu au putut fi atribuite în mod univoc unui singur tip sau au prezentat o caracteristică în schimbare spre un alt tip (Spania, Slovacia, Bulgaria, Portugalia).

Țări promotoare ale mobilității: Țările din acest subgrup, în special cele din Europa de Est, indică o rată scăzută atât în ceea ce privește crearea capitalului uman, prin găzduirea tinerilor mobili din străinătate pe termen scurt și prin implementarea capitalului uman, cât și a exploatarea prin trimiterea tinerilor pentru studii pe termen lung în străinătate. Dacă tinerii din aceste țări pleacă în străinătate, fac acest lucru pentru că nu ar putea găsi o situație economică favorabilă în țara lor de origine. Aceste state sunt expuse riscului de a se confrunța cu fenomenul de „brain drain”.

Țări în „pierdere” în urma mobilității: Acest grup relativ mic de țări combină o rată scăzută a mobilității în ceea ce privește sosirile pe termen lung și întoarcerile, cu o rată ridicată a episoadelor de mobilitate pe termen scurt. Astfel, aceste state (de ex. Olanda și Belgia) cheltuiesc mai multe resurse pentru educația studenților străini, dar nu profită în mod corespunzător de capitalul uman creat. Analizând din perspectiva economică națională, acest tip este cel mai nefavorabil dintre toate cele patru tipuri de țări: O dezvoltare continuă ar putea conduce la o încetinire continuă.

Țări beneficiare în urma mobilității: Țările de acest tip sunt implicate mai puțin în crearea capitalului uman prin găzduirea tinerilor străini mobili pe termen scurt și mai degrabă în implementarea mobilității și a educației pe termen lung din alte țări cu rate ridicate de mobilitate a studenților care se întorc și care pleacă. Astfel, aceste țări beneficiază cel mai mult de fluxurile de mobilitate a tinerilor în Europa. În unele cazuri, de ex. Spania și Grecia, se poate afirma că au beneficiat, dar din ce în ce mai mult tind să se îndrepte către grupul de „țări în pierdere” în privința mobilității, acest lucru fiind determinat de o scădere vizibilă a sosirilor pe termen lung din ultima perioadă.

Țări utilizatoare ale mobilității: Caracteristica acestor țări (de ex. Germania și Norvegia) este că au o proporție echilibrată între tinerii care sosesc pe termen lung și pe termen scurt, precum și un raport comparabil ridicat al mobilității studenților care sosesc și pleacă din țară și care se întorc. Cele mai multe țări aparțin grupului de țări mai dezvoltate încadrate în primul cluster de tipul „centru” și într-o oarecare măsură utilizează mobilitatea tinerilor pentru implementarea și

exploatarea capitalului uman. Cu toate acestea, ele contribuie și la crearea de capital uman pentru alte țări, având în vedere că au beneficiat, de asemenea, de niveluri ridicate de tineri ce au sosit pentru o perioadă scurtă de timp, inclusiv mobilitatea studenților.

Tipologia țării demonstrează că o perspectivă unidimensională de-a lungul poliilor opuși în cadrul modelului centru-perifeie este insuficientă pentru a ilustra complexitatea eforturilor și a rezultatelor mobilității tinerilor în UE.

Alocarea țărilor poate fi văzută ca o consecință a crizei financiare și economice. În acest context, capitalul uman creat de mobilitatea tinerilor poate fi interpretat ca un bun colectiv care este creat, implementat și exploatat economic de către respectivele state membre ale UE într-un mod inegal.

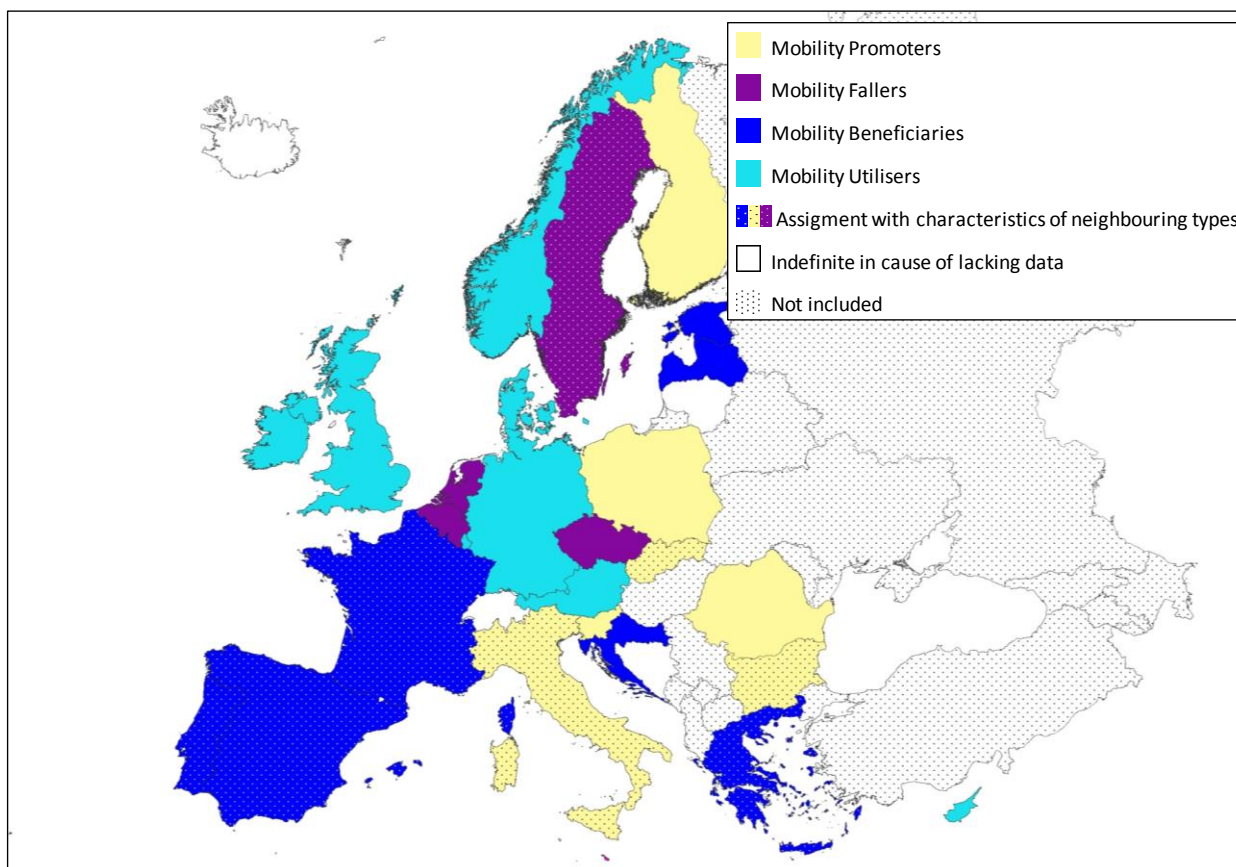
Tab.1: Tipologia mobilității țărilor UE/AELS

Tipologia modelelor statelor cu privire la mobilitatea tinerilor		Crearea capitalului uman prin atragerea pe termen scurt a mobilității referitoare la sosirea/plecarea studenților	
		Mai puțin	Mai mult
Implementarea sau exploatarea capitalului uman prin atragerea mobilității pe termen lung a tinerilor sau cu un grad înalt al mobilității de întoarcere și/sau al mobilității studenților care pleacă (folosind capitalul uman din alte țări din UE)	Mai puțin	Țări promotoare ale mobilității Polonia, România, Slovenia, Finlanda, Bulgaria*, Slovacia*, Ungaria, Malta, Italia*	Țări în „pierdere” în urma mobilității Cehia, Olanda, Belgia, Suedia*
	Mai mult	Țări beneficiare în urma mobilității Letonia, Franța*, Estonia, Grecia*, Spania*, Portugalia*, Croația	Țări utilizatoare ale mobilității Irlanda, Norvegia, Germania, Cipru, Danemarca, UK, Luxemburg, Austria

Țări neclasificabile din cauza lipsei datelor: Lituania, Islanda, Elveția

* Atribuirea țării nu este lipsită de ambiguitate; această țară indică, de asemenea, caracteristicile tipurilor vecine.

Fig.2: Tipologia mobilității țărilor UE/AELS

4. Factori de influențare și actori: primele constatări calitative

Următoarele secțiuni au la bază rezultate ale cercetării calitative efectuate în MOVE (WP3). Studiul calitativ cuprinde analizele a șase tipuri diferite de mobilitate (mobilitatea studenților, voluntariatul transfrontalier, mobilitatea ocupațională, mobilitatea în formarea profesională, schimbul de elevi și mobilitatea pentru antreprenariat), bazate pe interviuri calitative cu tinerii mobili și experți din cele șase state participante (Germania, Ungaria, Luxemburg, Norvegia, România, Spania). Fiecare tip de mobilitate a făcut obiectul unei analize în tandem a doi parteneri din două țări. Astfel, rezultatele sunt strâns legate de contextele naționale respective ale țărilor selectate.

Mobilitatea studenților în cadrul mobilității învățământului superior

Pentru cercetarea mobilității studenților în cadrul învățământului superior, au fost selectate *Luxemburg și Ungaria*. Ambele țări sunt în puternic contrast: În timp ce în Luxemburg se înregistrează o mobilitate a studenților de tip “outgoing” de aproape 100% (atât la nivel licență cât și pentru acumularea/transferul de credite în sistemul ECTS), în Ungaria numărul de studenți mobili este mult mai mic, de aproximativ 20%, și reprezintă una dintre cele mai scăzute rate din UE. De asemenea, în Luxemburg, toți studenții Universității din Luxemburg trebuie să petreacă un semestru în străinătate. Astfel, acordurile bilaterale (mai ales ERASMUS+) sunt numeroase, iar șederea în străinătate este o activitate de rutină, în timp ce în Ungaria aceasta este mult mai individualizată. În Luxemburg, studiul în străinătate este considerat o tradiție (ca urmare a înființării cu întârziere a primei universități publice din țară). În Ungaria, cu toate acestea, mobilitatea studenților a devenit din ce în ce mai mult o „obligație socială” pentru cei din medii socio-economice superioare.

Din cazul Luxemburg, învățăm cum sprijinul instituțional și structurile prestabilite facilitează mobilitatea studenților și perioada inițială de tranziție: de ex. acorduri bilaterale, birouri de informare sau servicii pentru studenți, sprijin administrativ - inclusiv personal universitar competent, dar și rețele stabilite în străinătate. Alți factori importanți de facilitare a mobilității sunt abilitățile lingvistice, importanță subliniată de către studenții din ambele țări.

Atât pentru Luxemburg, cât și pentru Ungaria, relațiile permanente (rețelele sociale, inclusiv legăturile de familie) pot fi identificate ca factor pozitiv pentru mobilitate, deoarece oferă suport atât emoțional precum și material. De asemenea, se observă din datele din Luxemburg, că rețelele personale promovează mobilitatea și experiențele pozitive de mobilitate, atunci când prietenii au posibilitatea de a pleca împreună în străinătate sau dacă au posibilitatea de a se conecta la rețelele din străinătate (asociații studentești luxemburgheze, puternice și răspândite în multe orașe universitare europene). Pe de altă parte, legăturile sociale strânse în țara de origine pot reprezenta un factor obstructiv al mobilității deoarece acestea îi țin pe tineri acasă. Cu toate acestea, dezvoltarea tehnologică oferă diferite canale de comunicare care facilitează deplasarea în străinătate, dar amplifică efectul obstructiv, permițând comunicarea continuă (cu cei de acasă) pe tot parcursul șederii în străinătate.

Un factor de descurajare a experiențelor de mobilitate este lipsa unui sprijin financiar, deoarece bursa Erasmus+ este rareori suficientă pentru a acoperi în totalitate costurile șederii în străinătate. În plus, în ceea ce privește gradul de mobilitate, procesul de recunoaștere a diplomelor străine pe piața muncii din cadrul EHEA nu a fost încă finalizat, iar aspectul transferului de cunoștințe din străinătate este problematic, deoarece diploma (sau examenul) din străinătate nu sunt întotdeauna recunoscute la fel ca cele din țara de origine (sau necesită cursuri/programe de formare suplimentare).

Mobilitatea pentru activitate de voluntariat

Mobilitatea pentru activitate de voluntariat a fost analizată în Germania și România. Cele două țări au fost alese pe baza unor aspecte istorice, economice și culturale diferite în ceea ce privește mobilitatea din motive de voluntariat. În timp ce Germania dispune de un sistem național bine

instituit și instituționalizat pentru voluntariatul tinerilor, România a introdus practica serviciilor de voluntariat după căderea comunismului, iar mobilitatea pentru activitate de voluntariat este în continuare promovată de către organizații naționale, ONG-uri și mass-media. Analiza cazului Germaniei arată că tinerii sunt mai familiarizați cu specificul acestui tip de mobilitate, care îi protejează de evenimente neașteptate și le permite să fie mai bine informați cu privire la propria lor mobilitate. Pentru unii tineri români, acesta este, de obicei, primul program de mobilitate de acest tip și, din moment ce acest tip de mobilitate a evoluat abia recent, tinerii au mai puține legături personale cu persoanele care au fost sau sunt implicate în aceasta. Din analiză se observă că mulți tineri voluntari români s-au simțit încurajați, după prima experiență să se angajeze în alte activități de voluntariat, inclusiv în țările mai îndepărtate și în condiții mai dificile.

Una dintre particularitățile mobilității pentru activitate de voluntariat constă în motivația pentru care tinerii hotărăsc să se implice în acest sens. Pentru unii tineri, este rezultatul unei dorințe de a lua o pauză de la viața de zi cu zi, sau interesul pentru experiențe noi, pentru explorarea unui nou mediu, și poate fi, de asemenea, o motivație profesională. Pentru alții, atât în Germania cât și în România, această mobilitate permite tinerilor să se pregătească pentru tranziția treptată de la școală la piața muncii sau de la școală la studii ulterioare, deoarece le permite să câștige ceva timp în pregătirea următoarelor etape.

Acest tip de mobilitate contribuie la auto-reflecție și are impact la nivel social și personal. Rezultatele analizei indică o altă particularitate a mobilității pentru activitate de voluntariat în rândul tinerilor și anume avantajele sale de a îmbogăți și diversifica opiniile privind complexitatea lumii înconjurătoare, dezvoltând dorința tinerilor de a deveni altruiști și de a contribui cu propria muncă.

Studiile de caz analizate arată că pentru mobilitatea pentru activitatea de voluntariat, rețelele personale reprezintă un factor puternic favorizant pentru popularizarea acestui tip de mobilitate. Pentru studiile de caz din România, Serviciul European de Voluntariat a oferit un cadru eficient atât pentru mobilitatea de tip „outgoing”, cât și pentru cea de tip „incoming”. Atât în Germania, cât și în România, grupurile de tineri se implică în servicii de voluntariat în străinătate urmând exemplele altora, iar riscul de a fi detașați (geografic) de lângă colegi este considerat un factor de atracție pentru a se angaja în aceeași activitate în străinătate. Colegii oferă, de asemenea, schimburi, îndrumări și sprijin pe tot parcursul mobilității pentru activitatea de voluntariat.

Suștinerea financiară scăzută și lipsa de finanțare sunt factori puternici care împiedică mobilitatea pentru activitate de voluntariat. Rezultatele indică faptul că tinerii trebuie să fie conștienți de unde să obțină finanțare, trebuie să cunoască aspectele financiare. Pentru a permite realizarea mobilității, trebuie să intre în contact cu organizații care ar putea oferi o structură de finanțare adecvată, să caute sponsori din rețelele lor personale, să ceară sprijin din partea familiei sau să se bazeze pe economii personale.

Mobilitatea ocupațională

Cele două țări selectate pentru mobilitatea legată de ocuparea forței de muncă au fost Norvegia și Luxemburg. Ambele țări înregistrează similarități (multilingvism, economii puternice), dar și diferențe (Norvegia nu face parte din UE, Luxemburgul are o pondere foarte mare de navetiști și imigranți în rândul forței de muncă). A fost studiată în mod deosebit mobilitatea de tip „incoming” în cele două țări, ceea ce presupune că „vin la un loc de muncă concret” și „sosirea pentru a căuta un loc de muncă”. În timp ce aceia care sosesc pentru a ocupa un anumit loc de muncă au capacitatea lingvistică solicitată, acest lucru nu se manifestă întotdeauna în cazul celor care vin și caută un loc de muncă și de cele mai multe ori trebuie să își îmbunătățească mai întâi capacitățile lingvistice pentru a putea fi angajați.

Precum și în cazul constatărilor precedente realizate în cercetarea axată pe migrație, situația socio-economică din țara de origine și din țara gazdă joacă un rol major. Oportunitățile limitate de pe piața muncii și salariile scăzute sunt principalele forțe motrice pentru a părăsi țara. Pentru unii tineri - în special în cazul Luxemburgului - mediul multilingv este un factor de atracție, iar posibilitatea de a munci în Luxemburg este văzută, de asemenea, de către tinerii mobili ca un

factor favorizant pentru a-și dezvolta propriile competențe, pentru a spori competitivitatea personală pe plan internațional. În cazul Norvegiei, tinerii mobili menționează deseori imaginea pozitivă a stilului de viață scandinav în comparație cu țara lor de origine sau în comparație cu alte țări europene. Acest lucru pare să aibă impact asupra deciziei tinerilor de a fi mobili și de a alege țara de destinație. Natura norvegiană, stilul de viață, condițiile sociale din țară, cultura și oportunitățile de lucru sunt principalele motive menționate de tinerii mobili în ceea ce privește decizia acestora de a se deplasa în Norvegia.

Conștientizarea diferențelor culturale implică dezvoltarea personală și schimbările în cadrul relațiilor sociale. Cu toate acestea, pentru Luxemburg a devenit evident că unii tineri descriu în mod critic rețelele personale și modul în care decurge viața acestora în țara de destinație, fiind vorba de o viață într-un „glob de cristal”, fie între luxemburghezi și emigranți, fie între diferitele grupuri naționale create ca urmare a numărului semnificativ al angajaților străini și al lucrătorilor.

Spre deosebire de alte tipuri de mobilitate, mobilitatea ocupațională este individuală. Tinerii din eșantionul nostru nici nu caută sprijin din partea organizațiilor sau companiilor; nici nu sunt conștienți de programele de mobilitate ocupațională din cadrul UE. Prin urmare, lipsa de informare și de conștientizare cu privire la programele de mobilitate ocupațională, în special în rândul lucrătorilor tineri, ar putea fi considerate obstacole în calea mobilității deoarece aceștia pot conta numai pe resursele personale. De aceea, rețelele personale sunt esențiale pentru tinerii lucrători în depășirea barierelor birocratice și în susținerea, atât din punct de vedere financiar cât și din punct de vedere emoțional, a tinerilor în cadrul mobilității ocupaționale.

La accesarea pozițiilor de pe piața muncii am identificat, de asemenea, experiențe de tratament inegal în ceea ce privește respectul, recunoașterea și măsurile de protecție la punctul de intersecție dintre „a fi tineri” și „a fi o persoană în căutarea unei prime ocupații (job starter)”. De multe ori, tinerii mobili trebuie să intre pe piața muncii din țara străină de la poziția cea mai joasă, în ciuda calificărilor și abilităților lor. Tinerii care intră pe piața muncii pentru prima dată, sunt deseori prost plățiți sau nu sunt plățiți deloc, sau sunt angajați la locuri de muncă pentru a îndeplini sarcini excesive care nu corespund calificărilor lor profesionale. Prin urmare, unii tineri fac abstracție de calificările lor sau nu li se iau în considerare, pentru a putea începe o activitate ocupațională, pentru a face mai multe perioade de stagiu, pentru a completa stagiul înainte de a fi angajați oficial; alții trebuie să lucreze gratuit în cadrul unor organizații pentru a dobândi experiența necesară pentru un loc de muncă și, în paralel, să îndeplinească sarcini de muncă minore pentru a-și plăti locuința, hrana etc.

În același timp, lucrul în străinătate este - pentru majoritatea persoanelor participante la interviu - conectat cu dobândirea autonomiei și independenței, atribuind mobilității sensul de eliberare din legături personale prea strânse. Studiile de caz reliefează că mobilitatea locurilor de muncă devine un moment de cotitură și marchează tranziția la maturitate. În această etapă, tinerii învață să fie responsabili pentru ei înșiși și dobândesc abilități esențiale de a identifica soluții în situații necunoscute.

Mobilitatea VET

Pentru cercetarea mobilității în cadrul formării profesionale și educaționale (VET), pentru o analiză mai detaliată au fost selectate următoarele două țări: Spania și Germania. Aceste țări reprezintă doi poli opuși ai condițiilor economice ale tinerilor și ale reglementărilor privind VET în Europa.

Mobilitatea în contextul educației și formării profesionale reprezintă unul dintre cele mai noi domenii cu rate de participare comparabil reduse. În consecință, cercetările dedicate exclusiv acestui domeniu sunt puține. Mobilitățile în contextul formării profesionale variază foarte mult datorită diferitelor practici de implementare a programelor de mobilitate din Germania și Spania; deosebit de variate sunt și reflecțiile tinerilor germani și spanioli participanți la programele de formare profesională cu privire la experiențele de mobilitate ale acestora.

Mobilitățile germane sunt dominate în mare parte de mobilități de grup tip „all-inclusive” cu durata medie de patru săptămâni, încadrate de reglementările comparabil rigide ale sistemului VET german (de ex., timp limitat datorită formării duale la școală și la locul de muncă) și facilitat de către o rețea națională de consilieri profesioniști, unică în Europa. În timp ce tinerii germani participanți la formare apreciază această modalitate convenabilă de a pleca în străinătate, rezultatele indică, de asemenea, că aceasta limitează domeniile de acțiune ale tinerilor.

În schimb, mobilitățile spaniole sunt în mare parte organizate la nivel individual și, de obicei, au o durată de trei luni, deoarece acestea se desfășoară în străinătate în „perioada de practică” obligatorie la sfârșitul formării școlare. Fondurile Erasmus+ nu sunt suficiente pentru a acoperi toate costurile acestor șederi prelungite (în timp ce plățile sunt adesea întârziate până la revenirea din mobilitate). Prin urmare, pentru tineretul spaniol mobilitatea este o chestiune de bani, tinerii devenind dependenți de sprijinul familiei sau de alt tip de sprijin. Mai mult decât atât, consilierea este în principal privată și trebuie plătită individual. Tinerii spanioli se plâng de lipsa de consiliere în cadrul mobilităților Erasmus+ și de sprijinul insuficient. Administrarea și birocrația reprezintă bariere. De exemplu, pentru a reduce propriul efort, unii consilieri de mobilitate publică din școlile VET spaniole adaptează numărul de participanți nu la limitele programului, ci la capacitățile lor de coordonare.

Apartenența la grupul autohton de colegi și șederile scurte în străinătate ale mobilităților de grup germane, precum și programul de lucru cu normă întreagă al studenților din VET spaniol lasă puțin spațiu întâlnirilor interculturale în țara de destinație.

Selectarea participanților se bazează în mare parte pe performanța școlară și pe competențele în limbi străine, ceea ce exclude tinerii cu rezultate neperformante la școală și în ceea ce privește formarea, dar care ar putea beneficia enorm în urma mobilității.

În general, conștientizarea opțiunilor de mobilitate în timpul perioadei de formare profesională este limitată.

Mobilitatea elevilor

Constatările privind mobilitatea elevului se bazează pe studiul de caz privind mobilitatea din două țări: Norvegia și Ungaria. Norvegia, deși nu este membră a UE, a participat la mai multe programe de schimb ale UE pentru a oferi elevilor și studenților opțiuni de mobilitate pe perioada studiilor (de ex. Comenius, Leonardo, Erasmus+, etc.)

În ambele cazuri, mobilitatea în grup pe termen scurt este considerată cea mai eficientă modalitate de a dezvolta abilitățile lingvistice (aptitudinile lingvistice sunt adesea considerate foarte importante și ele influențează alegerea țărilor de destinație), favorizează recunoașterea culturilor străine și reduc riscul de dezagregare (de ex. din contextul familiar sau din alte contexte).

Mai mult decât atât, mobilitatea elevilor este mai dificilă din cauza barierelor instituționale în creștere. De ex., în contextul maghiar, un astfel de schimb afectează statutul juridic al elevului din instituția de origine din cauza reglementărilor guvernamentale (nu li se permite să rămână în străinătate pentru o perioadă mai lungă pe parcursul studiilor din țara nativă). În acest caz, elevul dispune de două opțiuni diferite: fie statutul este suspendat până la revenirea la școală în țara de origine, fie elevul completează învățământul ca student privat, ceea ce reprezintă o procedură complexă. În Norvegia se manifestă un sprijin mai puternic și încurajarea mobilității elevilor: școlile beneficiază de mai multe informații și colaborează cu companii care sprijină mobilitatea elevilor individuali.

Prin urmare, instituțiile joacă un rol semnificativ în gestionarea documentelor. Sarcinile administrative sunt tipice, la fel și obstacolele birocratice, în plus față de dificultatea accesării programelor de schimb (inegalitate structurală). Prin urmare, tinerii se bazează pe sprijinul rudelor (sprijin financiar și emoțional), economii personale acumulate înainte de plecare și pe instituții pentru sprijin referitor la aspectele birocratice.

În ansamblu, rezultatele analizei schimbului de elevi în Norvegia și Ungaria indică faptul că, din perspectiva tănărului mobil, relațiile cu tinerii de aceeași naționalitate ajută la gestionarea rezultatelor negative ale mobilității, de ex. senzațiile de alienare, discomfort din motive culturale, insecuritatea, barierele lingvistice și alte provocări. Pe de altă parte, relațiile sociale cu tinerii de aceeași naționalitate sunt considerate factor de descurajare a studiului și a înțelegerii interculturale. Elevii mobili deseori descriu că stau împreună cu elevi de aceeași naționalitate, continuă practica lor culturală și astfel creează - în mare parte neintenționat - un fel de „diasporă” în contextul mobilității elevului.

Mobilitatea antreprenorială

Pentru studiul de caz privind mobilitatea cu scop antreprenorial, au fost selectate două țări: Spania și România. Atât pentru Spania, cât și pentru România, studiile de caz s-au referit la mobilitatea de tip „outgoing” în domeniul antreprenoriatului. În cazul României, unele dintre mobilitățile internaționale au vizat consolidarea expertizei orientate spre afaceri a tinerilor pentru aplicarea cunoștințelor și experienței dobândite în mediul de origine; în alte cazuri, mobilitatea a fost îndreptată spre înființarea unei afaceri în străinătate sau desfășurarea unei activități antreprenoriale în străinătate, ca urmare a unui concurs, a unei subvenții etc., apoi revenirea la mediul de acasă pentru consolidarea/dezvoltarea unei afaceri. Unii dintre tinerii antreprenori intervievați au înființat, de asemenea, o afacere care operează la nivel internațional.

În ceea ce privește particularitățile antreprenoriatului pentru tineri, primele rezultate arată că antreprenorii tineri consideră crearea unei afaceri drept o piatră de hotar în curriculum-ul lor, care adaugă competențe foarte valoroase și îmbogățește expertiza și competențele acestora necesare pentru a pune bazele unei afaceri.

Rezultatele evidențiază, de asemenea, diferențele dintre Spania și România în ceea ce privește mediul antreprenorial, cu privire la întoarcerea în țara de origine sau rămânerea în străinătate.

În cazul antreprenorilor din România, analiza a arătat că mobilitatea în scopuri antreprenoriale a fost adesea declanșată de interesul tinerilor pentru dezvoltarea profesională și explorarea unor noi oportunități de afaceri. În unele cazuri, ideea antreprenorială a respondenților români a fost inspirată de o concatenare a altor tipuri de mobilitate, cum ar fi studiul, voluntariatul, de ex. într-un mediu ONG sau experiență de lucru ca angajat. Câțiva dintre cei intervievați au fost inspirați de către colegi sau mentori. Majoritatea respondenților din România subliniază importanța calităților personale specifice, cum ar fi curajul, perseverența, ambiția, disponibilitatea de a-și asuma riscuri și rezistența.

Rezultatele mobilității antreprenoriale în cazul Spaniei arată că antreprenorii spanioli nu iau în considerare, de regulă, întoarcerea acasă pentru crearea sau continuarea afacerilor, datorită unui mediu antreprenorial cu condiții socio-economice dificile în comparație cu alte țări din Europa. Datele colectate pentru studiul de caz din Spania indică aspectul legat de sex: pentru unele persoane de sex feminin, antreprenoriatul nu este ceva ce pot sau doresc să mențină pentru o lungă perioadă de timp, ca urmare a dificultății de a reconcilia acest lucru cu viața de familie și a imposibilității și a lipsei dorinței de a menține un asemenea ritm de lucru pentru o perioadă lungă de timp. Contextul educațional joacă, de asemenea, un rol în reușita pe tot parcursul mobilității antreprenoriale. Rezultatele studiului de caz arată că persoanele fără studii și/sau cunoștințe de afaceri nu cunosc complexitatea acestora în afară de contextul birocratic (lipsa cunoștințelor/informațiilor cu privire la procesul administrativ și costuri, de ex. asigurarea de sănătate), ceea ce implică costuri de eșec și taxe mai mari.

Constatările indică, de asemenea, unele aspecte comune în ambele țări și ne conduc la concluzii generalizabile privind tipul de mobilitate a antreprenoriatului. În primul rând, în ambele țări și pentru mobilitatea antreprenorială, în general, resursele de finanțare sunt o condiție prealabilă a activității antreprenoriale. Rezultatele analizei studiului de caz arată că tinerii se confruntă cu o lipsă de resurse financiare, de capitaluri proprii și de capitaluri de îndatorare și, prin urmare, își dezvoltă

propriile strategii pentru a depăși această barieră. Unii antreprenori tineri au beneficiat de un sprijin financiar inițial din partea prietenilor sau a familiei, în timp ce o minoritate dintre respondenți și-a folosit economiile personale pentru a-și înființa afacerea. În al doilea rând, tinerii antreprenori care și-au înființat/doresc să-și înființeze afacerea într-o altă țară consideră cunoașterea limbii țării gazdă și conștientizarea aspectelor interculturale drept factori facilitatori. În ansamblu, mobilitatea asociată antreprenoriatului este adesea legată de alte tipuri de mobilitate și este rezultatul unei concatenări a mobilităților.

IMPLICAȚII PENTRU POLITICI ȘI RECOMANDĂRI

1. Îmbunătățirea calității și disponibilității datelor macro pentru Europa, privind mobilitatea tinerilor

Atunci când se analizează diferențele regionale fundamentale din UE în ceea ce privește dispersia factorilor macro socio-economici, o analiză a mobilității tinerilor nu ar trebui să se concentreze doar asupra nivelului național.

- ❖ Astfel, trebuie furnizate date privind mobilitatea tinerilor la nivel regional (Eurostat NUTS 2 sau NUTS 3).

Doar unii dintre partenerii MOVE (Germania, Luxemburg și Norvegia) au fost în măsură să colecteze date suplimentare de la Birourile naționale de statistică privind migrația tinerilor pe baza datelor de înregistrare. Cu toate acestea, accesul a fost dificil și a generat cheltuieli suplimentare.

- ❖ Accesibilitatea datelor de migrație comparabile pentru toate țările europene ar facilita în mod extraordinar cercetarea referitoare la mobilitate.

În general, este necesară o bază de date secundară cu acces liber și de încredere privind mobilitatea tinerilor în Europa. Cerințele referitoare la date privind datele macro accesibile cu privire la mobilitatea tinerilor ar fi:

- Mai multe seturi de date macro
- Informațiile valabile privind ratele de mobilitate pentru tineri care sosesc sau pleacă din țară
- Captarea motivelor și durata mobilității
- Informații privind țara de origine și țara de destinație
- Date privind mobilitatea regională (NUTS 2 sau 3)
- Seturile de date ar trebui să fie mai ușor accesibile

2. Elaborarea unor strategii europene bine țintite, pentru diferite tipuri de mobilitate și modele de țări

Sunt necesare strategii europene separate pentru diferitele țări care să răspundă intereselor individuale ale statelor membre. Astfel, sprijinul financiar (de ex. Erasmus) nu ar trebui să fie oferit în mod egal pentru toate țările UE, ci ar trebui adaptat la nevoile speciale ale fiecărei țări (de ex. încurajarea mobilității studenților care sosesc față de încurajarea mobilității studenților care pleacă).

Modelul centru - periferie evidențiază că în urma internaționalizării studiilor și a implementării reformei de la Bologna, statele periferice care trimit sunt state atractive de primire pentru mobilitatea studenților în intrare, iar sprijinul specific suplimentar pentru periferie a fi promițător. Mai mult decât atât, în special statele de tip periferie care trimit ar trebui sprijinite în implementarea

capitalului uman creat de episoadele de mobilitate - de ex. prin finanțarea de programe de instruire pentru tineri care se întorc în țările lor de origine. În caz contrar, mobilitatea tinerilor riscă să promoveze o dezvoltare economică destul de asimetrică, chiar și în direcția creșterii disparităților și inegalităților naționale între statele membre ale UE.

Pentru țările promotoare ale mobilității (de ex. România și Ungaria), sprijinul și ajutorul financiar pentru schimburile studenților ar trebui să crească, precum și accesibilitatea studenților la programele de învățământ din străinătate, pentru a crește mobilitatea studenților care pleacă în străinătate. Acest lucru ar putea fi favorizat prin furnizarea de informații mai bune, prin intensificarea cooperării cu noile instituții de cercetare și cu instituțiile de învățământ din UE și prin îmbunătățirea proceselor de recunoaștere a diplomelor. Pentru creșterea mobilității studenților, măsurile posibile de politică ar fi: dezvoltarea programelor/cursurilor de studii internaționale în universități, promovarea programelor internaționale existente în întreaga Europă și în țările terțe și asigurarea unui spațiu adecvat de găzduire și a unui sprijin administrativ pentru studenții care sosesc.

Pentru țările utilizatoare ale mobilității (de ex. Germania, Norvegia și Luxemburg) trebuie încurajate mai multe tipuri și etape de mobilitate prin oferirea opțiunilor de integrare pe piața muncii la întoarcerea din cadrul programului de mobilitate a studiului. Cu toate acestea, măsura ar putea fi în contradicție cu cele ale țărilor promotoare ale mobilității.

3. Coborârea barierelor structurale, oferind un sprijin concret și individual

Recomandări privind mobilitatea în cadrul învățământului superior: mobilitatea studenților

Considerând rezultatele din ambele țări, următoarele acțiuni ar putea fi identificate ca fiind de susținere a mobilității studenților: deoarece mobilitatea studenților în Europa are caracter preponderent pe termen scurt, adică studenții petrec doar unul sau două semestre la o instituție în străinătate, o structură instituțională de sprijin, bine dezvoltată, este foarte importantă. Aceasta include personal suficient și competent care furnizează informații într-un interval de timp rezonabil, atât la instituțiile care trimit, cât și la instituțiile de primire. Procedurile prestabilite și transparente determină ca pasul către o mobilitate realizată să fie mai ușor, atât pentru studenți, cât și pentru instituții.

Nu în toate țările studenții beneficiază de sprijin prin alocații de stat, fiind esențial să se mărească numărul de burse pentru a oferi oportunitatea de mobilitate unui număr mai mare de studenți. În același timp, valoarea bursei de mobilitate (Erasmus+) ar trebui ajustată, în special pentru studenții proveniți din țările mai puțin bogate care ar dori să se îndrepte spre o destinație mai scumpă. În acest sens, o sugestie utilă ar putea fi actualizarea grupurilor de țări în ceea ce privește cuantumul bursei oferite (de ex, Luxemburg se află în al doilea grup, fiind una dintre cele mai scumpe țări destinație din Europa).

De asemenea, în cadrul mobilității studenților, abilitățile lingvistice suficiente pot ușura șederea în străinătate. Ar trebui să se pună mai mult accentul pe învățarea limbilor înainte și în timpul șederii. O mai bună pregătire lingvistică ar putea avea loc prin (1) o mai bună integrare a studenților străini în instituțiile gazdă și un (2) schimb mai intens cu studenții autohtoni, permițând, de asemenea, realizarea unui schimb cultural. În acest moment, studenții care participă la programele de schimb au mai multe contacte în rândul grupului național propriu decât cu studenții autohtoni.

În timp ce eforturile cele mai mari sunt depuse pentru studenții care pleacă (de ex. bursa Erasmus), instituțiile nu ar trebui să uite nici de studenții străini, care au nevoie de un sprijin diferit față de studenții nativi obișnuiți.

De asemenea, trebuie luate măsuri suplimentare pentru a permite recunoașterea ușoară și rapidă a diplomei europene (EHEA) și a creditelor europene (ECTS) străine în alte țări europene.

Recomandări privind mobilitatea pentru activitate de voluntariat

Pe baza analizei studiului de caz realizat în Germania și România, următoarele recomandări privesc în primul rând îmbunătățirea cadrelor instituționale pentru facilitarea mobilității pentru activitate de voluntariat în Europa.

Unul dintre cele mai puternice obstacole pentru mobilitatea pentru activitate de voluntariat nu este reprezentat numai de lipsa unui sprijin financiar, ci, mai important, de lipsa informațiilor privind accesarea acestuia. Prin urmare, recomandăm formularea mobilității pentru activitate de voluntariat precum un tip nonprofit prin accentuarea rezultatelor sale (promovarea valorilor cetățeniei active și a responsabilității sociale și stimularea dezvoltării personale și profesionale) și, în același timp, consolidarea sprijinului social și financiar al tinerilor voluntari punând la dispoziție informații transparente și accesibile despre posibilele structuri de finanțare.

Recomandări privind mobilitatea pentru muncă

După cum am explicat în secțiunea referitoare la constatări, spre deosebire de alte tipuri de mobilitate, mobilitatea pentru muncă are un caracter deosebit de individualizat și include persoanele care sosesc având deja un loc de muncă concret și altele care sosesc și caută un loc de muncă.

În ciuda programelor existente, tinerii nu sunt conștienți de acestea și rareori caută sprijin din partea organizațiilor și instituțiilor pentru a deveni mobili în scopul muncii. Prin urmare, recomandăm creșterea gradului de popularizare a programelor existente pentru persoanele în căutarea unei prime ocupații (job starters) în rândul tinerilor care urmează să-și finalizeze studiile, printr-o colaborare mai strânsă între serviciile de ocupare a forței de muncă, companiile, instituțiile de învățământ și centrele pentru tineret.

Există o mare nevoie de a sprijini tinerii să intre pe piața muncii după finalizarea studiilor. În prezent, lipsa experienței de muncă este considerată unul dintre principalele obstacole în calea angajării tinerilor pentru prima dată. În cazul Luxemburgului, am observat câteva companii care au elaborat programe speciale pentru „tinerii care intră pe piața muncii”. Este deosebit de relevant în contextul mobilității profesionale, iar acest sprijin ar putea stimula competențele internaționale și ar spori abilitățile tinerilor pentru viitorul lor. Această măsură ar putea reduce tratamentul inegal și discriminatoriu al tinerilor la locul de muncă și ar putea diminua pierderea competențelor profesionale în cazul tinerilor care acceptă să desfășoare o activitate inferioară propriului nivel de calificare pentru a obține experiență profesională.

Deoarece mobilitatea pentru muncă este în general considerată individualizată, sprijinul pe parcursul întregului proces ar putea fi util în abordarea provocărilor birocratice. În acest sens, se propune crearea unor centre/platforme de primire pentru tinerii sosiți să muncească în țările de destinație. Accesul la informații despre societate, structura acesteia, instituții, informații utile privind locuințele, sectorul bancar etc. ar putea diminua în mod semnificativ stresul legat de noua locație și de mediul nefamiliar.

Recomandări privind mobilitatea VET

După cum s-a menționat, mobilitatea VET variază foarte mult datorită diferitelor practici de implementare a programelor de mobilitate, prin urmare multe recomandări trebuie să fie specifice țării.

În general, este necesară promovarea profundă a VET ca domeniu de mobilitate în rândul tinerilor, al întreprinderilor, al profesorilor și al părinților, în vederea creșterii ratei de mobilitate a tinerilor care participă la programe de formare profesională. Crearea rețelelor de consultanți de mobilitate la nivel național și promovarea rețelelor instituționale, utilizând Germania ca o bună practică, pot

reprezenta pași promițători în această direcție. În Germania, aceste rețele și structuri trebuie să fie fondate pe o bază mai durabilă.

În ceea ce privește competențele de integrare pe piața muncii, programele de mobilitate promovează „integrarea integratului” datorită practicilor actuale de implementare. Pentru a permite tinerilor cu calificări reduse și celor defavorizați din punct de vedere social să beneficieze de mobilitate, trebuie restabilite și extinse programe specifice, cum ar fi „Integrarea prin schimb”. În Spania, povara financiară ridicată a mobilității persoanelor fizice conduce la o adâncire a decalajului social care trebuie abordat de ex. prin adaptarea finanțării la costurile reale (în funcție de durata mobilității), precum și prin transferarea în timp util a fondurilor către studenții VET înainte de mobilitate.

În Germania, este necesar să se creeze mai multe opțiuni/alternative pentru tineri, de ex. prin promovarea și susținerea flexibilă a mobilităților auto-organizate.

Pentru ambele țări analizate, ar trebui să se creeze o libertate de acțiune în ceea ce privește întâlnirile cu „nativii” și cu alți călători, precum și posibilitățile de schimb între tinerii interesați de mobilitate și colegii cu experiență în mobilitate (modele de rol) pentru a spori cunoștințele și încurajarea participării la mobilitate.

Competența lingvistică este o condiție esențială pentru participarea la programele de mobilitate. Acest aspect ar trebui abordat prin reducerea barierelor lingvistice în programele de mobilitate și, în termeni mai generali, îmbunătățirea studiului practic al limbilor străine în școală.

Recomandări privind mobilitatea elevului

Pentru majoritatea elevilor aceasta este prima mobilitate. De aceea, sprijinul și asistența sunt considerate esențiale pentru dezvoltarea unei culturi a mobilității în rândul tinerilor. Se recomandă o mai bună organizare a procedurilor atât în instituțiile de învățământ, cât și în familiile care primesc tineri în mobilitate. Măsurile didactice ar trebui să vizeze planuri de învățământ non-academice: întâlniri sociale în care tinerii se familiarizează cu noi culturi, tradiții și limbi străine. Astfel de activități contribuie la formarea experienței de mobilitate și la promovarea viitoarelor mobilități.

Mobilitatea elevilor este adesea costisitoare, iar elevii cu un statut socio-economic scăzut întâmpină dificultăți în a și-o permite. Prin urmare, se sugerează diversificarea schemei de finanțare bazată pe statutul social. O altă măsură posibilă ar fi introducerea mai multor oportunități de burse pentru elevii defavorizați pentru a-și spori posibilitățile de viitor în educație.

Acest lucru ar spori în mod special interesul față de mobilitatea elevilor din țările cu standarde economice mai scăzute.

Alte recomandări se referă la aspecte administrative: în ciuda faptului că majoritatea elevilor se înscriu la programe de schimb prin intermediul organizațiilor, se manifestă în continuare o lipsă de informații cu privire la acest proces. Prin urmare, se recomandă specificarea informațiilor privind programele de schimb și accesul acestora. Aceasta se referă, de asemenea, la aprobarea planurilor de învățământ, a echivalării notelor și a unei acreditări mai ușoare a creditelor dobândite în străinătate în timpul mobilității.

Recomandări privind mobilitatea antreprenorială

După cum au arătat rezultatele din România și Spania, mobilitatea antreprenorială este fragilă și sensibilă la schimbările socio-economice atât în țările de plecare, cât și în cele de primire. În consecință, pentru a sprijini interesul față de mobilitatea antreprenorială, se recomandă o ofertă sporită de formare profesională privind crearea unei afaceri.

Prin urmare, se propune extinderea și diversificarea posibilităților de finanțare și sporirea transparenței informațiilor privind accesul la resursele financiare. Acestea din urmă privesc fondurile antreprenoriale, precum și bursele de mobilitate care includ costurile de relocare, organizarea vieții în țara de destinație, etc.

Programul „ERASMUS pentru tinerii antreprenori” a fost eficient pentru unii dintre respondenții români în ceea ce privește asigurarea finanțării necesare pentru mobilitățile internaționale relevante pentru interesele antreprenoriale ale tinerilor. Unii respondenți au subliniat că trebuie să se facă mai multă publicitate programului și că trebuie monitorizat mai bine atât de către autoritățile naționale, cât și de către cele europene. Prin urmare, recomandăm armonizarea legislației privind antreprenoriatul în țările UE, astfel încât să încurajeze activitățile antreprenoriale ale tinerilor și mobilitatea internațională în acest scop.

Mobilitatea antreprenorială depinde foarte mult de sex. Prin urmare, recomandăm sprijinirea spiritului antreprenorial al femeilor prin crearea de structuri și programe de sprijin pentru femeile antreprenor, în special împreună cu familiile.

Mobilitatea antreprenorială este restricționată de procedurile birocratice excesive în ceea ce privește documentele necesare creării unei afaceri. Procesul este și mai complex datorită limbilor noi din țările de destinație. Procedurile online și informațiile despre impozite, asigurări etc. în mai multe limbi pe rețelele de socializare ar putea, prin urmare, să coboare barierele care împiedică participarea la acest tip de mobilitate.

PARAMETRII DE CERCETARE

Ambiția generală a proiectului MOVE este aceea de a oferi o contribuție informată în domeniul cercetării pentru îmbunătățirea condițiilor de mobilitate a tinerilor în Europa și reducerea efectelor negative ale mobilității prin identificarea modalităților de bună practică, favorizând astfel dezvoltarea durabilă și bunăstarea.

Principala întrebare a cercetării este: Cum poate fi mobilitatea tinerilor „bună” atât pentru dezvoltarea socio-economică, cât și pentru dezvoltarea individuală a tinerilor și care sunt factorii care favorizează/restricționează această mobilitate benefică?

Pe baza unei abordări interdisciplinare și pe mai multe niveluri de cercetare, obiectivele principale ale MOVE sunt:

1. să realizeze o analiză cuprinzătoare a fenomenului mobilității tinerilor în UE;
2. să genereze date sistematice despre modelele de mobilitate ale tinerilor în Europa pe baza studiilor de caz, a unui studiu privind mobilitatea și a analizei datelor secundare;
3. să furnizeze o bază de date cantitativă integrată privind mobilitatea europeană a tinerilor;
4. să ofere un cadru teoretic bazat pe date în care se poate reflecta mobilitatea, contribuind astfel la dezbaterile științifice și politice;
5. să exploreze factorii care susțin și factorii care frânează buna practică bazată pe o abordare integrativă cu dovezi calitative și cantitative;
6. să furnizeze cunoștințe și recomandări bazate pe dovezi pentru factorii de decizie politică prin dezvoltarea unor modele de bune practici
  - a. să propună recomandări informate de cercetare pentru intervenții pentru a facilita și îmbunătăți cadrele instituționale, juridice și programatice ale mobilității în ceea ce privește diferitele forme și tipuri de mobilitate, precum și condițiile/constrângerile mobilității tinerilor din Europa

- b. să acorde consultanță și expertiză țărilor care se confruntă cu provocări semnificative legate de mobilitatea geografică a lucrătorilor tineri.

Abordare de ansamblu și metodologie

MOVE se bazează pe un design de cercetare pe mai multe niveluri și transdisciplinar. La nivel micro, obiectivul principal este reprezentat de tinerii și deplasările transfrontaliere, factorii care favorizează și cei care împiedică mobilitatea. La nivel median, se ține seama de domeniul organizațional al respectivului tip de mobilitate în cadrul reglementărilor legale naționale și internaționale. În cele din urmă, la nivel macro, datele sociale și economice la nivel național și regional vor fi reunite și analizate în ceea ce privește situația privind mobilitatea tinerilor.

Proiectul de cercetare MOVE este alcătuit din 6 pachete de lucru care includ, pe lângă pachetul de management (WP 1), analiza datelor secundare (WP 2), șase studii de caz privind diferite forme de mobilitate (WP 3), un studiu privind practicile situate, experiențele și factorii de mobilitate pe baza unei eșantionări în două etape, inclusiv a unui panou (n = 5.499) și a unui eșantion tip bulgăre de zăpadă (n = 3.207) în rândul tineretului mobil și ne-mobil (WP 4), triangularea analizei calitative și cantitative (WP 5) și un pachet de lucru (WP 6) pentru comunicare, diseminare și exploatare.

Studiile de caz se bazează pe șase tipuri relevante de mobilitate a tinerilor în Europa, așa cum este descris mai sus în această scurtă sinteză cu recomandări de politici europene:

1. mobilitatea studenților pentru învățământul superior
2. voluntariat transfrontalier
3. mobilitatea pentru muncă
4. mobilitatea VET
5. program de schimb al elevilor
6. mobilitate antreprenorială.

Concentrarea pe aceste șase tipuri de mobilitate ne permite să cercetăm diferitele aspecte ale mobilității dincolo de structura programelor specifice de mobilitate a tinerilor.

IDENTITATE PROIECT

NUME PROIECT	Maparea mobilității - căi, instituții și efecte structurale ale mobilității tinerilor în Europa (MOVE).
COORDONATOR	Prof. Dr. Ute Karl, UNIVERSITATEA DIN LUXEMBURG, Luxemburg ute.karl@uni.lu (până pe 15.03.2017); Assoc. Prof. Dr. Birte Nienaber, UNIVERSITATEA DIN LUXEMBURG, Luxemburg, birte.nienaber@uni.lu (începând cu 15.03.2017)
CONSORȚIU	ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI – ASE București – București, România AGENCE EUROPEENNE POUR L'INFORMATION ET LE CONSEIL DES JEUNES ASBL – ERYICA – Luxemburg, Luxemburg DEUTSCHES JUGENDINSTITUT EV – DJI – München, Germania EURICE EUROPEAN RESEARCH AND PROJECT OFFICE GMBH – Eurice – Saarbrücken, Germania WESTERN NORWAY UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, – HVL – Sogndal, Norvegia ILUSTRE COLEGIO NACIONAL DE DOCTORES Y LICENCIADOS EN CIENCIAS POLITICAS Y SOCIOLOGIA – ICN – Madrid, Spania MISKOLCI EGYETEM – UNI MISKOLC – Miskolc, Ungaria STIFTUNG UNIVERSITAT HILDESHEIM – UH – Hildesheim, Germania
SCHEMĂ DE FINANȚARE	Exemplu: Programul-cadru Horizont 2020 pentru Cercetare și Inovare (2014-2020), Provocarea societară 6 - „Europa într-o lume în schimbare: societăți inclusive, inovatoare și reflectivă”, numită YOUNG-2-2014, subiect „Mobilitatea tinerilor: oportunități, impacturi, politici”
DURATA	Mai 2015 - Aprilie 2018 (36 luni)
BUGET	Contribuție EU: 2.499.912,00 €
WEBSITE	http://move-project.eu/
PENTRU INFORMAȚII SUPLIMENTARE	Persoană de contact: Michaela Scheid, m.scheid@eurice.eu

Versiunea în limba română reprezintă o traducere a materialului original în limba engleză, cu scop exclusiv informativ. În caz de discrepanțe, va prevala originalul în limba engleză.